Vol Vertrouwen naar Starum

Meer dan 100 jaar geschiedenis waarvan 50 jaar chartervaart: het levensverhaal van een stoere, stalen klipper die harten verovert.

1917-2022 voorwoord.

Die vreemde geur: de mengeling van teer, olie en water. De robuuste materialen. Het zachtjes meedeinen op de golven. En vooral die niet in woorden te omschrijven sfeer in de knusse, kleine met hout betimmerde leefruimte. Toen ik het schip voor het eerst bezocht, voelde het vreemd vertrouwd: het was alsof ik terug in de tijd ging en een voet zette in een ver verleden, lang voordat ik geboren werd. Het was een vreemde gewaarwording. Toch was dat nog niet alles. Ik voelde vooral de kracht, de robuustheid van het schip. Het deed me denken aan de energie van een wild paard dat alleen getemd wil worden door iemand die het aankan. Dan gaat het schip voor je door het vuur, gaat het door, tot het einde. Toch voelde ik ook een zachte, gevoelige kant. Als je dit schip getemd had, was het gebeurd: je hart was veroverd. Het schip laten gaan? Dat ging daardoor niet zonder slag of stoot. Dat was een opgave en gaf je hartzeer. En toch: het was het allemaal waard. Dat alles, dat voelde ik. Elke keer dat ik aan boord kwam.

Toen de huidige eigenaar Kees van der Zweep en mijn vader (kleinzoon van de tweede eigenaar Gerlof ten Wolde) mij vroegen of ik het leuk vond om iets te schrijven over de geschiedenis van het schip, was ik geïntrigeerd. Schrijven is niet alleen mijn werk en mijn passie; het is vooral ook wie ik ben. Ik geloof dat verhalen mensen kunnen verbinden omdat ze aanraken wat ons menselijk maakt: ons gevoelsleven. Schrijven over een schip en dan ook nog het schip van mijn overgrootvader die ik zelf nooit gekend heb? Dat was iets heel nieuws. Iets onwennigs ook. Want wat zou er gebeuren als ik de geschiedenis in zou duiken? Wat zou ik ontdekken? En zou ik wellicht zelfs mijn eigen voorouders leren kennen door **de Vertrouwen/dy Abt fan Starum** ook in mijn hart te sluiten?

Ik kan je verklappen, niks van dat alles gebeurde. Mijn ontdekking? Het levensverhaal van het schip laat vooral een menselijk verhaal zien. Van schippers en hun families die hoogtepunten en dieptepunten kenden, maar die moedig waren. En krachtig omdat ze niet bang waren om het leven echt te leven, om risico's te nemen en de eventuele gevolgen te accepteren. Mensen van vlees en bloed, net zoals wij. **De Vertrouwen/dy Abt fan Starum** was hun trouwe metgezel en stond symbool voor een periode in hun leven. Het schip zit in het hart van velen én leeft voort in de verhalen die doorverteld worden in de families van de schippers.

Daar is dit document dan ook voor bedoeld: om de oude verhalen te bewaren en het schip te koesteren in onze harten. Het is een eerbetoon aan de **Vertrouwen/dy Abt fan Starum.** Na meer dan 100 jaar trouwe dienst te hebben gedaan, gaat het schip met een welverdiend pensioen. Vanaf 2023 zal het schip zijn derde bestemming krijgen: na de vrachtvaart en chartervaart, wordt de **Vertrouwen/Dy Abt fan Starum** omgebouwd tot een woonschip en zal deze komen te liggen in Leeuwarden. In Friesland, waar het schip vanaf zijn tweede eigenaar altijd zijn thuishaven heeft gehad.

Elisabeth Hoffs- ten Wolde,
Lelystad, september 2022

Inhoudsopgave.

Vreeswijk: de geboorte van een klipper in een schippersdorp 6

Een nieuw avontuur: de Vertrouwen vier decennia lang in handen van schipper Ten Wolde 8

Van vrachtschip naar charterschip: een nieuwe levensfase 14

Uitdagende jaren op de chartervaart 18

Overzicht en gegevens van het schip 22

Bronnen 24

Vreeswijk: de geboorte van een klipper in een schippersdorp

1917 is het jaar waarin de klipper de Vertrouwen de werf van de Gebr. Van Zutphen in Vreeswijk verliet toen deze verkocht werd aan schipper Antonius Smits (1869). Het was een voor die tijd een luxe schip omdat deze een roef met drie ramen aan een zijkant had, terwijl de meeste schepen maar twee ramen hadden. De Vertrouwen had één hoge mast en moest met zeilen worden gevaren, zoals in die tijd heel normaal was. Het schip was "op avontuur" gemaakt. Dat betekent dat het schip gemaakt is op initiatief (en voor eigen risico) van de scheepswerf: er was geen opdrachtgever voor het schip. In de jaren na de Eerste Wereldoorlog, was er een schaarste aan materialen maar tegelijkertijd was er ook weinig werk. Schepen konden worden gemaakt als werkverschaff ng. En een schip dat af was, leverde mooie inkomsten op.

Tot het einde van de 19e eeuw waren de schepen van hout en over het algemeen klein. Stoomslepers en motoren voor aan boord waren nog niet aan de orde: alles moest worden gedaan door te zeilen. Houten vrachtschepen waren echter lastig waterdicht te houden en geleidelijk aan werd er steeds meer gewerkt met staal. Rond 1920 hadden de oude houten vrachtschepen plaatsgemaakt voor staal. Maar niet alleen het materiaal, ook de grootte, de constructie en de vorm van de vrachtschepen veranderde. Doordat de spoorwegen ook steeds meer vracht vervoerden, was het hard nodig om meer en sneller vracht te kunnen vervoeren. De uit de houtbouw stammende tjalkvorm werd vervangen door die van de zeilkast, klipper, steilsteven en andere vormen. De klipper: een stoer en sterk schip met snelheid. De Vertrouwen is een stalen klipper, een zeilschip met zeer snelle zeileigenschappen. De klipper is herkenbaar aan een spitse boeg, platte bodem en overhangend achtersteven. Klippers werden tussen 1890 en 1925 in Nederland gebouwd. Deze klippers zijn gebaseerd op hun voorgangers die vooral op de internationale zeeën voeren. Vanwege hun snelheid werden zij vooral voor de handel in goederen die niet veel ruimte innamen, zoals seizoensgebonden producten, thee, specerijen en waardevolle ladingen of voor het passagiersvervoer gebruikt.

De Vertrouwen werd volop gebruikt door Antonius en zijn op het schip wonende en werkende gezin: echtgenote Jansje Copier, zonen Anton, Teunis en dochter Truus. Er werd baksteen vervoerd, deze bakstenen werden opgehaald bij de steenfabrieken langs de Waal en de Lek, net als zand, grind en soms ook graan.

1917 te waterlating

Waarom **de Vertrouwen** in 1929 te koop werd gezet, weet niemand. Wel zijn er vermoedens dat dit te maken had met f nanciële redenen. Twee van de drie kinderen voeren al met hun partners op andere schepen en de derde wilde een ander soort schip kopen, een sleepschip.
Het schip is in oorspronkelijke staat verkocht, mede omdat er door de crisisjaren geen geld was voor investeringen en het geld bestemd was voor de aankoop van een ander schip.

1929 Verkoop

Afbeelding (links): Het gezin Smits op de Vertrouwen.

Afbeelding (boven): Kinderen Smits versieren het schip de Vertrouwen (knipsel uit een krant, 1929). Mogelijk werd het schip toen extra mooi gemaakt voor de verkoop. De tweede eigenaar van het schip, Gerlof ten Wolde, vertelde Sietze Dijkstra (de derde eigenaar) dat het schip eruitzag als een jacht, toen hij het kocht. Zo mooi en zo prachtig versierd was het.

Afbeelding (onder): In 2018 bezocht Maja Buter- Smits de nazaat van Antonius Smits met haar dochter Ellona van Doorn het schip die inmiddels Dy Abt fan Starum werd genoemd. In de roef waar zij met haar familie gewoond had, bekeken zij en haar familieleden oude fotoboeken en documenten van haar familie.

Een nieuw avontuur: de Vertrouwen met schipper Ten Wolde

Mogelijk begon het avontuur doordat Gerlof ten Wolde de advertentie in de Schuttevaer van 4 mei 1929 zag en deze besloot te kopen. De klipper was het eerste eigen schip van Gerlof ten Wolde, afkomstig uit een oude Noord-Nederlandse schippersfamilie. Hij had jarenlang hard gewerkt als zetschipper op verschillende schepen en was trots om nu de Vertrouwen te kunnen kopen. Een indrukwekkend groot schip met weinig diepgang. Dat laatste was belangrijk, want zo kon er meer lading mee worden genomen. Dit waren zaken waar de ondernemende en ervaren schipper Gerlof goed op lette. Zo was hem eerder een schip aangeboden, dat hij had afgewezen omdat deze niet voldoende tonnage kon vervoeren.

Het was echter niet makkelijk om de hypotheekkosten op te hoesten in de moeilijke jaren '30. Gerlof en zijn gezin moesten hard werken: zoals het gewoon was in die de tijd, deed iedereen mee, niet alleen zijn vrouw Lamberta, maar ook zijn twee zoons en twee dochters. Gerlof ten Wolde was een man van aanzien in de wereld van de schippers. Om in de jaren 30 een dergelijke klipper als **de Vertrouwen** te hebben, dat was iets: dan was je een "herenschipper". Vaak droegen deze heren een bolhoed om hun status te benadrukken. Van Gerlof is niet bekend of hij die bolhoed ook daadwerkelijk droeg, wat wel bekend was is dat Gerlof geen makkelijke man was. Hij was een zeer ervaren en getalenteerde schipper die het varen in zijn bloed had. Hij had echter ook een zeer sterk karakter; het was voor zijn omgeving niet altijd even gemakkelijk om met hem samen te werken. Wat Gerlof besloot, dat gebeurde, wat zijn gezinsleden daar ook van vonden.

Zo was het leven aan boord sober: er werd geen geld besteed aan wat extra comfort of extra luxe. Gerlof was ook een wat traditionele man: hij geloofde in de technieken en gebruiken die hij zelf geleerd had van zijn schippersfamilie. Hij bracht deze kennis dan ook over op met name zijn zoons Jacobus (1921) en Arend (1924).

In uitmuntende authentieke staat

Elke schipper weet dat het onderhoud van het schip cruciaal is. In het geval van een schip van staal die zowel in zout als in zoet water vaart, geldt dat de conditie van het staal optimaal moet zijn. Dat betekent eindeloos schuren, teren en plekken behandelen, volgens de oude methodes van de schippers van vroeger.

De Ten Woldes hebben dit tot in den treure gedaan en dit moet dikwijls bloed, zweet en tranen hebben gekost, zeker van de opgroeiende zoons die hard moesten meewerken.

Het harde werken leverde veel op. Niet alleen heeft Gerlof ten Wolde een mooie boterham verdiend met al zijn reizen, hij heeft ook een goede prijs gekregen voor de verkoop van **de Vertrouwen** in 1970. Deze was in uitstekende conditie. En dat niet alleen: de Vertrouwen was ook nog zeer authentiek; er was nauwelijks iets aan veranderd. Dat was bijzonder, want juist in de beginjaren bij de familie Ten Wolde, speelde de omslag naar gemotoriseerde schepen. Dit betekende niet alleen dat er nieuwe volledig gemotoriseerde schepen werden gebouwd, maar ook dat oude zeilschepen zoals klippers aangepast werden tot semi-motorische vrachtschepen. Dit

1929 Gerlof ter Wolde

1970 Verkoop

Afbeelding (links): Gerlof (rechts) en Lamberta (links) met naast haar zoon Jacobus en daarnaast dochter Aly in de roef van de Vertrouwen. Het schilderij aan de muur is de Vertrouwen, gemaakt door zoon Arend ten Wolde.

Afbeelding (boven): advertentie in de Schuttevaer van 4 mei 1929

Afbeelding (onder): De Vertrouwen, met vracht, onder zeil bij Schoonhoven in 1969.

had voor- en nadelen: het inbouwen van motoren ging ten koste van het laadvermogen, maar met motoren werd de afhankelijkheid van het weer minder, wat gunstig was voor de opbrengsten.

Gerlof ten Wolde kon niet achterblijven, maar hij deed alleen wat absoluut noodzakelijk was; hij wilde niet overstappen naar een ingebouwde motor in het schip. Een belangrijke reden hiervoor was de gezondheid van zijn oudste zoon, stuurman en metgezel Jacobus. Deze had astma en hij kon niet goed tegen vervuilde lucht. De andere kinderen waren uitgevlogen, maar hij was en bleef de belangrijke trouwe hulp van zijn vader bij het varen en bleef dit ook doen tot aan zijn dood op 61-jarige leeftijd. Waar ze eerst nog begonnen met een roeiboot met motor als opduwer (Jacobus bouwde met een plaatselijke smid in de op het schip aanwezige roeiboot een uit het leger overgebleven motor), gingen ze later overstag en werkten ze met een “lamme arm”: een lister met +/- 20 pk, die op het voordek werd geplaatst en die met as en schroef langs de zijkant van het schip in het water kwam. Dit was een handig alternatief voor een ingebouwde motor.

Sporen van 40 jaar woeste en rumoerige vaarreizen en hachelijke avonturen Zoals het leven sporen achterlaat bij mensen, is dit ook zo bij schepen. **De Vertrouwen** is daar geen uitzondering op. Vóór de Tweede Wereldoorlog voer Gerlof ten Wolde schelpen bij de Waddeneilanden. Hij nam daarbij berekende risico’s: zo voer hij soms op open zee om schelpen met een schelpenzuiger te laden. Het schip was dan niet verzekerd, maar het leverde meer inkomsten op. Na de oorlog voer hij vooral reizen via de beurs. Ook al was Gerlof een man die niet bang was om risico’s te nemen en het schip ten uiterste in te zetten voor de handel, toch heeft ook hij angstige momenten gekend. Zo is het schip eens drie dagen vast komen te zitten op een krib. Het was een linke situatie waarbij het achterdek al water maakte en het water al tot de ingang van de roef stond.

Dit is niet de enige keer dat **de Vertrouwen** en ook het vertrouwen van de schipper in het schip op de proef werd gesteld. Ook is de kop van de klipper een keer beschadigd geraakt door een aanvaring. Hier is een reparatie aan gedaan en gelukkig is het schip weer in ere hersteld.
Wat opvallend is, is dat de Vertrouwen geen littekens over heeft gehouden aan de Tweede Wereldoorlog in de periode 1940 – 1945. Gerlof probeerde, net als vele andere schippers, lang verdekt te varen om zo uit handen van de Duitse bezetters te blijven. Dit lukte een tijdje, maar eind 1943, begin 1944 werd ook de Vertrouwen gevorderd. Schippers hadden een keuze om hun schip af te staan en Duitsers erop te laten varen of om te blijven en in opdracht van de Duitsers te varen. Gerlof koos voor het laatste en bleef terwijl zijn gezin van boord ging. Waar veel schepen werden aangepast om bijv. legertankers te vervoeren, gebeurde dit niet bij de klipper. Toch was dit varen niet zonder risico’s. Schepen en havens waren belangrijke doelwitten voor de Engelsen. Gerlof vervoerde eens ijzeren vaten met petroleum aan boord terwijl er volop bombardementen waren. Hij moest van het schip af en schuilen. Wonder boven wonder is zowel Gerlof als **de Vertrouwen** ongeschonden uit deze spannende situatie gekomen.

1943 gevorderd

Afbeelding (links): het gezin Ten Wolde op de Vertrouwen.

Afbeelding (boven): de Vertrouwen, vastgelopen op de krib.

Afbeelding (onder): Jacobus (links) en Gerlof ten Wolde (rechts) op de tjalk de Jantina Af na in Stavoren, 1982, een van de schepen waarop Gerlof als zetschipper voer voordat hij de Vertrouwen kocht.

1972 verkoop aan Sietze Dijkstra

Einde van een tijdperk, maar nooit uit het hart van de Ten Woldes
In 1972 was het zover, na meer dan vier decennia was de tijd rijp om **de Vertrouwen** te laten gaan en te kiezen voor een meer comfortabel leven. Inmiddels was er al enige jaren een huis in Stavoren waar de vrouw van Gerlof, Lamberta woonde terwijl Gerlof met Jacobus voer. Dankzij de verbeterde medicijnen voor astma en de moderne motoren, was het nu wel mogelijk om met een luxe motor (een type schip) te gaan varen. Gerlof besloot de klipper te verkopen en van dit geld een luxe motor te kopen en vooral in Noord-Nederland te varen, waar de roots van de familie lagen. De schipper was tot op hoge leeftijd zeer gezond van lichaam en geest. Hij heeft tot aan de dood van Jacobus in

1983 nog vele jaren gevaren. In 1989 stierf hij op 94-jarige leeftijd. Hij ligt in Stavoren begraven, net als Jacobus en Lamberta.

Je zou denken dat het verhaal voor de Ten Woldes hier eindigt, maar dat is niet zo. De tweede zoon van Gerlof ten Wolde, Arend (1924) is ook schipper geworden. Hij heeft net als zijn vader enige jaren als zetschipper gevaren totdat hij zijn eigen schip kocht. In 1962 is hij gestopt met varen.

Hij en zijn vrouw Klazina wilden hun kinderen Nico en Gerlof (vernoemd naar Gerlof ten Wolde senior) niet op een schippersinternaat onderbrengen en kregen een huis op de Noorder IJdijk vlak bij de Oranjesluizen in Amsterdam waar Arend sluiswachter werd. Arend heeft **de Vertrouwen** tot aan zijn pensioen daar vele malen doorheen zien varen. Ook Arend is zeer oud geworden: hij stierf op 91-jarige leeftijd. Zoals veel gepensioneerde schippers, bleef het water en de scheepvaart hem trekken en verwerkte hij zijn herinneringen in schilderijen.

Dit schilderij die Arend,op hoge leeftijd, maakte waarop **de Vertrouwen** te zien is, hangt nu bij een van zijn kleindochters in huis. Elke dag lopen zijn nazaten langs het schip waarop hun voorouders jarenlang met trots en doorzettingsvermogen gevaren hebben. En dat is niet alles: ook een blok (katrol) dat gebruikt is op het schip, ligt op een ereplekje in haar huis. En het huis bij de Oranjesluizen waar Arend en Klazina de Vertrouwen nog zo vaak langs hebben zien varen? Daar zijn Arends kinderen Nico en Gerlof junior opgegroeid. Gerlof jr. is er blijven wonen tot aan zijn dood in 2016 en heeft daar zijn kinderen Arend en Geertje zien opgroeien. Weduwe Hilda woonde daar tot en met de zomer 2022. Ze heeft **de Vertrouwen** jarenlang door de sluis kunnen zien varen.

1962 Arend en Wolde sluiswachter

Afbeelding (links): Het schilderij die Arend (op hoge leeftijd) maakte waarop de Vertrouwen te zien is

Afbeelding (boven): De kleinzoon van Gerlof ten Wolde: Nico ten Wolde met zijn vrouw Bep aan het varen, 2022.

Afbeelding (onder): Achterkleindochters Klazina (links) en Elisabeth ten Wolde (rechts) in de roef, 2022

Van vrachtschip naar charterschip: een nieuwe levensfase

1972 Dy Abt fan Starum

In 1972 ging de Vertrouwen een nieuwe fase in, toen de jonge Sietze Dijkstra het schip voor 10.000 gulden kocht van Gerlof ten Wolde. Sietze Dijkstra had, ondanks zijn jonge leeftijd, al jarenlang ervaring met het varen en dan met name de zeevaart. Na de zeevaartschool voer Sietze Dijkstra als stuurman in Scandinavië. Daar zag hij dat veel oude karakteristieke schepen zoals schoeners de Amerikaanse chartervaart ingingen. Toen hem duidelijk werd dat zijn kansen op kapitein te worden in de koopvaardij beperkt waren, besloot hij te onderzoeken of het Amerikaanse model ook iets voor hem kon zijn. Hij was een ware pionier; de chartervaart zoals we die nu kennen, bestond toen nog niet. Toen hij hoorde dat de Vertrouwen te koop was, besloot hij contact te zoeken met schipper Gerlof ten Wolde.

Hij was vanaf het begin af aan duidelijk over zijn ambitieuze plannen met de klipper in zijn contact met de oude schipper: het schip zou grondig verbouwd worden en zou niet meer als vrachtschip worden gebruikt, maar als charterschip. Gerlof ten Wolde ging akkoord, maar wel op voorwaarde dat hij alles in de lijnolie en machineolie zou blijven zetten. De oude schipper wilde zeker weten dat zijn zo goed onderhouden schip de verzorging zou krijgen die nodig was. In het interview dat ik kort geleden met hem had, vertelde hij dat Gerlof ten Wolde het niet zo uitsprak, maar het wel zichtbaar waardeerde dat hij zoveel mogelijk authentieke delen zoals de roef van het schip niet alleen zou behouden, maar ook zou onderhouden. Juist deze onderdelen laten de ziel, de beleving en doorleving zien.

Een bezielde transformatie: van vrachtschip naar indrukwekkend charterschip

De verbouwing was een f inke klus. Sietze deed het meeste werk zelf en had er meer dan anderhalf jaar werk aan. Een tweede mast, een binnenmotor, een ander zeilplan en ruimen waarin slaapvertrekken, douches/toiletten en een keuken werden geplaatst: het was een f inke operatie. Diverse onderdelen komen van andere oude schepen af. De stoere uitstraling van het schip bleef behouden. Sterker nog: de tweede mast en de indrukwekkende zeilen versterkten de uitstraling. Wat ook helemaal bleef zoals het was, was de inrichting van de roef met de houten betimmering, betegeling en de bewerkte ramen in de schuifdeuren. Dit bleven de privévertrekken van de schipper, net zoals in de tijd dat het schip nog een vrachtschip was.

Na alle inspanningen was het voor Sietze Dijkstra tijd in januari 1974 om het schip als chartervaart in te zetten. Waar **de Vertrouwen** een van de laatste nog zeilende vrachtschepen van Nederland was, was het schip onder zijn nieuwe naam **“dy Abt fan Starum”** een van de eerste traditionele schepen in de chartervaart. Deze nieuwe naam had Sietze bedacht omdat hij zich afvroeg of het kloosterhoofd niet wat met het bekende vrouwtje van Stavoren zou gehad kunnen hebben. Vele jaren op de chartervaart volgden. Met de Abt heeft Sietze (en Els de Jager als voornaamste af osschipper) veel binnen- en buitenlandse toeristen heerlijke trips en vakanties geboden.

In die jaren had hij nog geregeld contact met de oude schipper Gerlof ten Wolde en zijn zoon

Afbeelding (links): De originele roef met prachtig details.

Afbeelding (boven): Dy Abt fan Starum invaart 1974 in de LeeuwardenCourant.

1974 Chartervaart

Jacobus. Gerlof ten Wolde kwam meerde malen aan boord van zijn oude schip. Als hij niet aan het varen was, woonde hij in Stavoren en zocht hij de haven op. Zijn oude schip lag daar regelmatig. Sietze luisterde aandachtig naar de vele levendige verhalen van de oude schipper. **Dy Abt fan Starum** had een ander leven gekend, dat was hem duidelijk. Hoe anders, dat ontdekte hij door de verhalen van Gerlof ten Wolde. Sietze begreep dat het niet altijd gemakkelijk moest zijn geweest om voor schipper Ten Wolde te hebben gewerkt op het schip. Toch begreep hij de schipper en had hij respect voor het doorzettingsvermogen dat deze man had gehad. Sietze Dijkstra en Gerlof ten Wolde: ze hadden een klik door hun gedeelde band voor hun schip en het jarenlange varen op de klipper.

Schip van het jaar in 1993

Als charterschip viel **dy Abt fan Starum** op. Inmiddels waren er veel meer charterschepen bijgekomen, maar zij konden in 1993 niet concurreren met de Abt die dat jaar tot Boot van het Jaar verkozen werd door stichting Sneek Promotion. Het schip kreeg deze prijs vanwege de historische, economische en educatieve waarden voor de watersport in al zijn facetten. Als Boot van het Jaar worden schepen geëerd die op een speciale manier de aandacht hebben getrokken. Afwisselend komen in aanmerking schepen die bekend zijn geworden door een sportieve prestatie en schepen die op het sociale vlak worden ingezet of belangrijke raakvlakken hebben met Sneek, Zuidwest Friesland of de Sneekweek.

Sietze Dijkstra genoot volop van zijn schip en de reizen die hij jarenlang maakte met mensen. Hij werkte hard, het seizoen begon in maart en duurde tot en met november. Op een bepaald moment werd het werk zwaarder, met name doordat het op het water steeds drukker werd. Sietze Dijkstra week steeds vaker uit naar de Oostzee, waar het nog rustig was. Er werden echter steeds meer aanpassingen gevraagd om daar te mogen varen. En ook veranderde er veel binnen de Bruine Vloot waardoor Sietze steeds minder lol ervoer aan het varen. Inmiddels begon ook zijn leeftijd mee te spelen. Toen zich een kans voordeed om het schip te verkopen, besloot hij dat te doen in 2009. Het was niet makkelijk, hij had **dy Abt fan Starum** bijna 40 jaar in bezit gehad. Bijna net zo lang als de vorige eigenaar Gerlof ten Wolde. Het schip was zo'n belangrijk onderdeel van zijn leven, het was meer dan een werkomgeving, hij had er ook veel privémomenten op meegemaakt. Twee jaar lang ontweek hij het schip, het deed teveel pijn om de klipper te zien. Diep in zijn hart, bleef het misschien toch wel gevoelsmatig zijn schip. Ook al geniet hij inmiddels al jaren van het wonen met zijn vrouw Anne-Jo op een boerderij in Friesland, hij blijft bezig met het water. Sietze heeft een Lark waar hij nog regelmatig mee vaart.

1993 Schip van het jaar

Afbeelding (links): Het tegeltje dat werd uitgereikt in 1993

Afbeelding (boven): Dy Abt fan Starum voor het eeerst onder zeil in de charter-vaart.

Afbeelding (onder): Dy Abt fan Starum met bruine zeilen in 1974

2009 Verkoop aan Kees van der Zweep

Uitdagende jaren op de chartervaart

Voor de 51-jarige Kees van der Zweep was het een jongensdroom die waarheid werd: het bezitten en bevaren van een oude klipper. Toen in 2009 de kans zich voordeed, hoefde hij niet lang na te denken: als hij het nog wilde doen, moest hij het nu doen. Nu was hij nog f t en had hij de energie om er volledig voor te gaan. Dy Abt fan Starum had alles wat hij zocht. Toch duurde het een tijdje voordat hij er zelf veel mee zou gaan varen. Kees en zijn vrouw Gelfke van der Zweep (afkorting van Gerlofke, toevallig ook de naam van de tweede eigenaar van het schip in de periode 1930 – 1972) verdienden vanaf 1994 hun brood in de passagiersvaart. Het was hard werken voor het echtpaar met drie zoons. Kees van der Zweep voer nog op de party- en rondvaartschepen ms Grou en ms Tanja. Dy Abt fan Starum voer als charterschip in de eerste jaren met zetschippers, waaronder de Annemien Rots, Nienke Bink en Lars Kirsten.

Op een gegeven moment besloot het echtpaar Van der Zweep dat het moment daar was om te stoppen met de party- en rondvaartschepen in combinatie met **dy Abt fan Starum**. Ze verkochten de ms Grou en ms Tanja. Kees van der Zweep richtte zich vanaf 2016 volledig op de chartervaart met de Abt. Het was best even spannend in het begin. Zeilen en varen met zo'n groot en krachtig schip vraagt lef, zelfs van een geoefende binnenvaartschipper. Het duurde echter niet lang voordat Kees van der Zweep **dy Abt fan Starum** aanvoelde en begreep. Al vanaf het prille begin had het schip een plekje in zijn hart en dat plekje werd alleen maar groter, hoe meer hij met de klipper voer. En dat was veel. En vaak. Tot nu toe zijn er duizenden gasten mee geweest en dat aantal stijgt nog steeds. Na de rustige coronajaren is 2022 een recordjaar geweest qua boekingen. Dagtrips, weekendtrips en weektochten over het IJsselmeer en de Waddenzee, het loopt storm. Wie er dan meevaren onder leiding van Kees van der Zweep? Een gevarieerde mix van Nederlandse en buitenlandse scholieren, studenten en personeel van bedrijven. Maar ook groepen die behoefte hebben aan een ontspannen uitje, zoals Oekraïense vluchtelingen in april 2022

Waar de schipper ook komt met de klipper, hij krijgt niet alleen veel bekijks, maar ook onverwacht bezoek. Zo lag de **Abt** in de zomer van 2022 in Lelystad toen ineens oud-matroos Emile van den Bosch aan boord stapte. Hij werkte als jonge jongen enige tijd onder leiding van Sietze op het schip en herkende de klipper toen hij in Bataviahaven was voor zijn werk als plaatsvervangend schipper bij de KNRM. Emilie kon zich zelfs nog de tweede eigenaar Gerlof ten Wolde herinneren die wel eens aan boord kwam als het schip in de haven van Stavoren lag. Dit soort bezoekjes zijn de cadeautjes

Afbeelding (links): De wadden blijven een prachtig vaargebied.

Afbeelding (boven): Kees en zijn vrouw Gelfke van der Zweep

Afbeelding (onder): Oekraïense vluchtelingen in april 2022.

2016 Kees van der Zweep nu ook Schipper

waar Kees van geniet. Ook al is de roef dan wel zijn privédomein, het is ook de plek waar herinneringen worden opgehaald en bijzondere banden ontstaan. Zo heeft Kees via zijn netwerk meerdere bezoekjes in de roef gehad van het nageslacht van de vorige schippers. Familie Smits kwam aan boord en zelfs enkele achterkleinkinderen én betachterkleinkinderen van Gerlof ten Wolde zijn op bezoek geweest.

Het is niet zo gek dat dit gebeurt: Kees van der Zweep blijkt een ware verbinder. Iedereen die interesse heeft, krijgt een uniek kijkje in de geschiedenis van het schip. Kees koestert de map met knipsels die de vorige eigenaar Sietze bijhield en laat dit graag zien. Hij is altijd geïnteresseerd

in nieuwe verhalen en ervaringen van mensen die op een of andere manier verbonden zijn met de geschiedenis van het de klipper. En zo worden banden gesmeed. Heb je de klipper eenmaal in je hart gesloten, dan merk je dat je een verbinding deelt.

Ondanks de grote liefde van Kees van der Zweep voor het schip, laat hij deze toch gaan. Het is tijd. Net als de eerder eigenaren van de klipper Gerlof ten Wolde in 1972 en Sietze Dijkstra in 2009, kwam Kees in 2022 op een kruispunt te staan. Er deed zich de gelegenheid voor om het schip te verkopen. Door dit te doen, zou hij de laatste paar jaren van zijn werkende leven rustig toe kunnen groeien naar zijn snel naderende pensioen en meer tijd kunnen doorbrengen met zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen. Na een slecht seizoen door de coronacrisis, was het in 2022 niet te voorspellen hoe de komende jaren eruit zouden zien. Met pijn in zijn hart besloot hij het schip te verkopen. Geen makkelijke beslissing, de **Abt** zit al in zijn hart.
Hij staat niet alleen, de eerdere eigenaren van de klipper begrijpen hem en kunnen hem vertellen dat het blijft: het voelen van liefde voor dit stoere, krachtige schip. Waarom? Dit schip was een maatje tijdens een groot deel van het leven. Het is een stuk staal, maar er is zoveel op en mee beleefd. Dát is iets om te koesteren. Dat het pijn doet, betekent dat het het waard is geweest.

Het schip gaat voor de derde keer in zijn leven een nieuwe koers bevaren. Deze keer is de bestemming Leeuwarden waar het schip de Museumhaven als thuisbasis zal hebben. De klipper wordt omgebouwd naar een varend woonschip. En opnieuw breekt een nieuwe fase aan: van vrachtschip naar charterschip naar varend woonschip: **dy Abt fan Starum** is in staat gebleken getransformeerd te worden, als de juiste handen er maar aan werken en er goed voor zorgen.
Dy Abt vaart verder. Op naar de nieuwe eigenaren die al een plekje in hun hart hebben voor de klipper. Vol Vertrouwen zal het schip de basis zijn voor een gezin die de klipper als een thuis zal gaan zien.

Afbeelding (links): Niks is mooier dan dy Abt fan Starum vast te leggen op de foto.

Afbeelding (boven): Droogvallen onder Vlieland met de familie van der Zweep.

Afbeelding (onder): Zeilen en droogvallen, maakt je hongerig. Barbeque op het wad.

Overzicht en gegevens de Vertrouwen Dy Abt fan Starum

- 1917 De Vertrouwen wordt verkocht door Gebr. Van Zutphen, de werf in Vreeswijk aan Antonius Smits (geboren 1869 te Vreeswijk)
- 1929 De Vertrouwen wordt te koop gezet
- 1930 De Vertrouwen is verkocht aan Gerlof ten Wolde (geboren 1895 te Groningen)
- 1940 - 1945 – Tweede Wereldoorlog in Nederland. Eind 1943/begin 1944 – De Vertrouwen is gevorderd door de Duitse bezetters, Gerlof ten Wolde vaart vanaf nu in opdracht voor de Duitsers maar blijft schipper.
- 1972 De Vertrouwen wordt door Gerlof ten Wolde verkocht aan de Fries Sietze Dijkstra (1946).
- 1972 – 1974 De Vertrouwen wordt omgebouwd van vrachtschip naar charterschip en krijgt een nieuwe naam “dy Abt fan Starum”.
- 1993 Dy Abt fan Starum is schip van het jaar, Sneek Promotion.
- 2009 Dy Abt fan Starum wordt verkocht aan Kees, geboren 1958 te Sneek en Gerlofke (Gelfke) van der Zweep, 1953 te Idzega, uit Grou.
- 2023 Dy Abt fan Starum wordt verkocht aan Jeroen van Keulen en Nathalie Simmers en gaat met pensioen. Hij sluit zijn loopbaan af en zal als varend woonschip in de Museumhaven in Leeuwarden zijn thuishaven krijgen.De nieuwe naam zal zijn: Nije Simmers.

1917 - 1972

Scheepstype:	Klipper, zeilend vrachtschip
Materiaal:	staal
Werf:	Gebr. van Zutphen te Vreeswijk
Bouwjaar:	1917
afmetingen:	lengte 29,40
	breedte: 5,18 meter
Waterverplaatsing:	177,729 ton.
Tuigage:	1 mast
	3 zeilen
Aandrijving:	Lamme arm (zijschroef, 20 pk)
Aantal zwaarden:	2

Na verbouwing 1972 - 1974

Scheepstype:	Klipper, zeilend erfgoed
	-
	-
	-
	-
	-
Waterverplaatsing:	19,314 ton (meting 1978)
Tuigage:	2 masten
	7 zeilen
Aandrijving:	180 pk diesel DAF
Zeiloppervlakte:	240 m2
Aantal zwaarden:	2

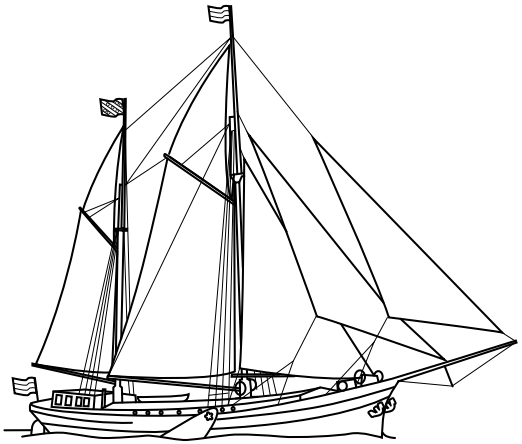

colofon | *Teksten | Elisabeth Hoffs- ten Wolde*
Vormgeving | Peter Nijsen, IJsselstein
Foto's | diverse

Bronnen

- *E-mail contact met kleindochter van heer A. Smits, Elona van Doorn, augustus 2022*
- *Filmpjes en foto's bezoek Maja Buter- Smits aan "dy Abt fan Starum" in 2018*
- *Boek "De Ideaal. De geschiedenis van een binnenschip "door Gep Frederiks, Zevenaar 1980*
- *Interview met Kees van der Zweep door Elisabeth Hoffs, juli 2022*
- *Interview met Nico ten Wolde door Elisabeth Hoffs- ten Wolde, juli/augustus 2022*
- *Interview met Sietze Dijkstra door Elisabeth Hoffs- ten Wolde, augustus 2022*

Schuttevaer: rubriek Schippers van weleer, 2017

- *Artikel Leeuwarder Courant, 5 januari 1974*
- *www.warns.nl/een-kijkje-achter-de-voordeur-van-sietze-dijkstra-laaksum-24/*
- *www.lc.nl/friesland/leeuwarden/huisaanhuis/Oekra%C3%AFense-vluchtelingen-genieten-op-Grouster-wateren-27610852.html)*

Contactgegevens Kees van der Zweep, eigenaar en schipper schip "dy Abt fan Starum"
E: Kees@rederijvanderzweep.nl
T +(31) (0)6 - 50 45 97 12
www.linkedin.com/in/kees-van-der-zweep-4a670680

Contactgegevens Elisabeth Hoffs- ten Wolde, auteur, recensent & specialist marketing en communicatie
E elisabethhoffs@gmail.com
T + (31) (06)- 24 87 85 26
www.linkedin.com/in/elisabeth-hoffs-03907412